

SV lausuntopyyntö VV

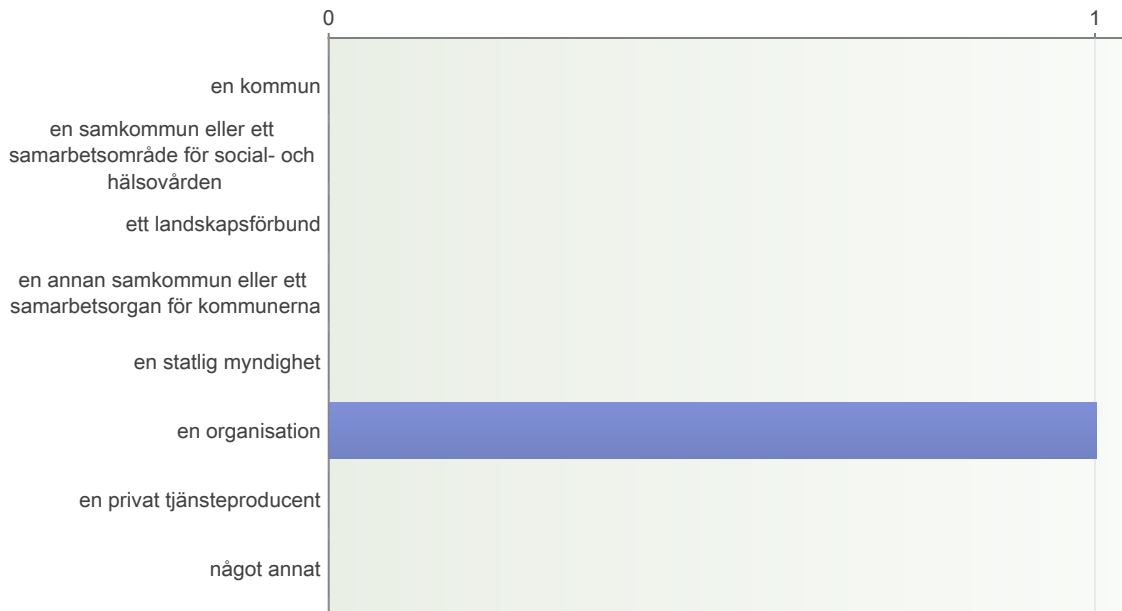
1. BAKGRUNDSINFORMATION

Vastaajien määrä: 1

Officiellt namn på den som svarar	Namn på den person som antecknat svaret	Kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för svaret	Datum för när begäran om utlåtande behandlades i organet	Organets namn
SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf	Kirsi-Maria Malmund	Nina af Hällström / +358 50 368 3288 / nina.afhallstrom@samsnet.fi		

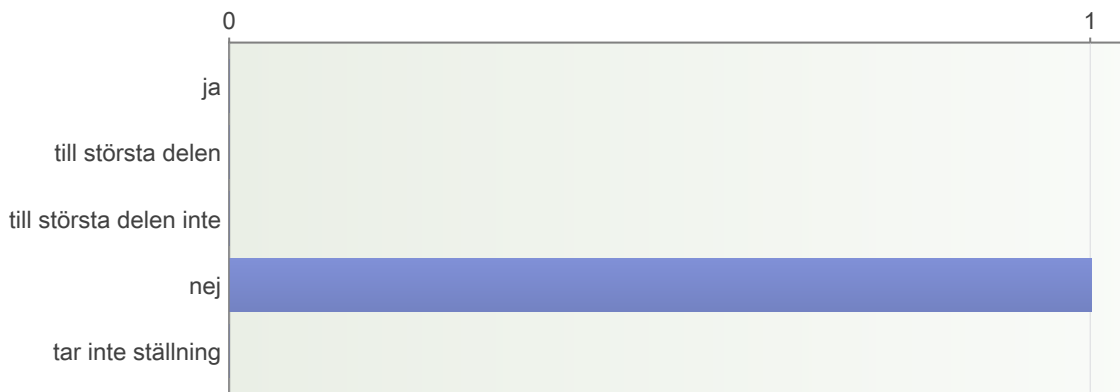
2. Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Kan man genom reformen minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik?

Vastaajien määrä: 1

4. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Vi instämmer att det finns ett behov av lagstiftning för att trygga social- och hälsovårdens klienter god service, vård och jämlikhet. Med hjälp av den föreslagna valfrihetslagen bör man sträva efter att upprätthålla jämlikheten, förbättra rättsskyddet och trygga socialvårdens klienters möjlighet att påverka sina egna ärenden genom att möjliggöra valfrihet inom sektorn.

Fokus i lagen bör ligga på de åtgärder som tryggar valfriheten också för utsatta personer och personer tillhörande minoriteter såsom den svenskspråkiga befolkningen i Finland. Ett system skapande möjligheter för en bredare marknad som förutom stora också innefattar små- och medelstora aktörer är en förutsättning för en verklig valfrihet för hela befolkningen i landet.

Ifall valfrihetsreformen genomförs, måste den förverkligas på ett ändamålsenligt sätt, det vill säga reformen måste planeras ordentligt. Tyvärr har den nuvarande tidtabellen inga förutsättningar för det.

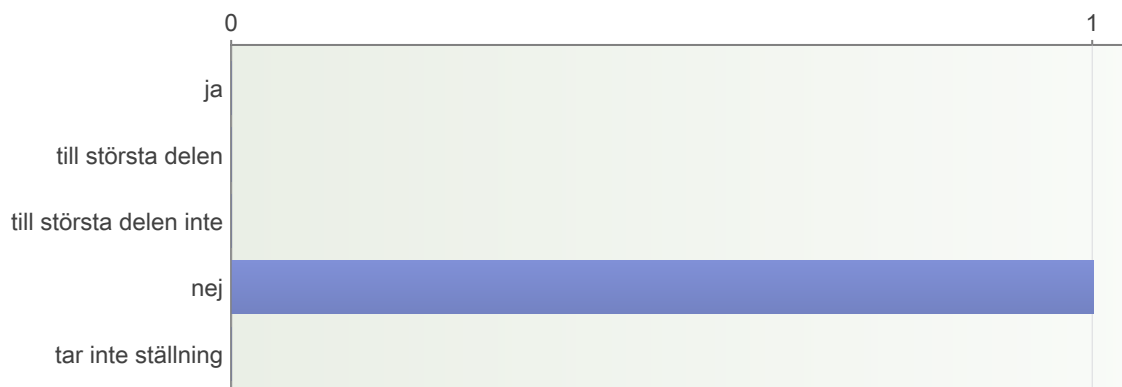
Grundlagen bygger på tanken att alla ska behandlas lika och även de språkliga rättigheterna baserar sig på denna tanke. Det talade och det skrivna språket, liksom övriga sätt att kommunicera, är centrala för förverkligandet av kunders möjligheter att påverka sina ärenden och att överhuvudtaget få service. Kommunikationens roll accentueras särskilt för vissa grupper av personer med funktionsnedsättning. För att personer som har svårigheter med talförmågan ska kunna få service på det sätt som de har rätt till förutsätts det att personalen har specialkompetens, exempelvis i form av färdigheter i alternativ och kompletterande kommunikation.

Valfriheten inom social- och hälsovården kan uppnås endast om alla medborgare har konkreta möjligheter att få social- och hälsovårdstjänster utan att bli diskriminerade. Det finns ingen valfrihet för svenskspråkiga personer om de inte kan välja mellan tjänster på lika grunder jämfört med resten av befolkningen.

Det verkar överhuvudtaget vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

5. 2. Främjar reformen på ett ändamålsenligt sätt kundens möjligheter att påverka sina egna tjänster?

Vastaajien määrä: 1

6. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

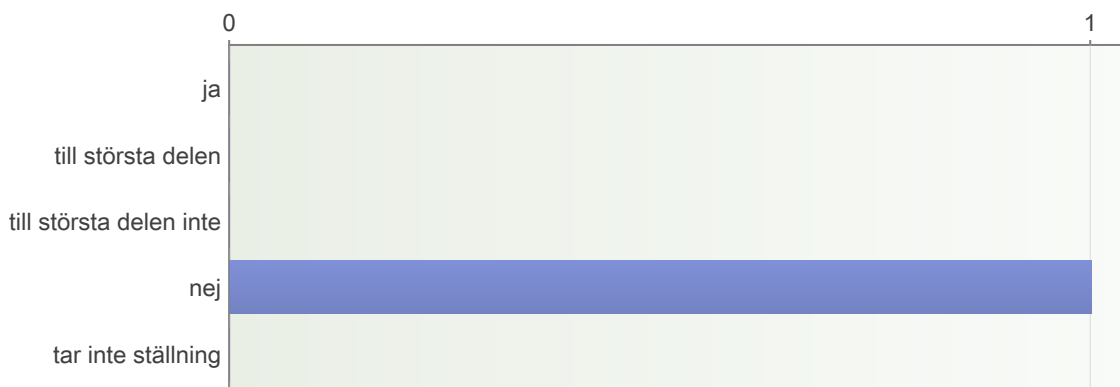
- Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

Även om social- och hälsovårdssektorn ska utvecklas så att det ska finnas valfrihet i form av flera serviceproducenter, har det allmänna fortfarande skyldighet att ansvara för att systemet är fungerande och för att de grundläggande fri- och rättigheterna tryggas. Jämlikheten och de språkliga rättigheterna måste förverkligas också i praktiken. Valfriheten ska förverkligas på ett jämlikt sätt, vilket betyder att den svenskspråkiga befolkningen måste ha konkreta möjligheter att få service på sitt eget språk på det sätt som avses i språklagen (423/2003).

Valfrihetsförslaget innehåller inte sådana strukturella lösningar som i praktiken tryggar den svenskspråkiga servicen. Övervakningssystemet i förhållande till språkliga rättigheter är oroväckande, speciellt med tanke på att det ska finnas sådana landskap i Finland som endast innehåller en svensk- eller tvåspråkig kommun. Vi betonar att landskapet ska övervaka att de språkliga rättigheterna fullföljs genom hela servicekedjan och agera snabbt om missförhållanden uppdragas. Som ett exempel kan nämnas de svenskspråkiga psykiatriska tjänster som för närvarande är splittrade i hela landet med mycket varierande praxis.

7. 3. Ger reformen kunden tillräckliga möjligheter att anlita sådana tjänster som lämpar sig för kundens egen situation?

Vastaajien määrä: 1

8. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Grundlagen bygger på tanken att alla ska behandlas lika och även de språkliga rättigheterna baserar sig på denna tanke. Det talade och det skrivna språket, liksom övriga sätt att kommunicera, är centrala för förverkligandet av kunders möjligheter att påverka sina ärenden och att överhuvudtaget få service. Kommunikationens roll accentueras särskilt för vissa grupper av personer med funktionsnedsättning. För att personer som har svårigheter med talförmågan ska kunna få service på det sätt som de har rätt till förutsätts det att personalen har specialkompetens, exempelvis i form av färdigheter i alternativ och kompletterande kommunikation.

Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödjandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut

Valfrihetsförslaget är uppbyggt kring en mångproducentmodell, som är utmanande och som förutsätter att landskapen kan definiera servicehelheter och -kedjor. Svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning är en minoritet inom en minoritet i de stora landskapen (undantag södra Österbotten).

En särskild uppmärksamhet bör fästas vid hur servicehandledningsprocessen och utvecklingen av vårdkedjorna sker för denna del av befolkningen. En koordinerande funktion för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning behövs. Denna funktions arbete skulle också vara till hjälp då producenter ämnar ansöka om undantagstillstånd för att inte arrangera tjänster på svenska i en tvåspråkig kommun. Vi har i våra tidigare utlåtanden föreslagit en koordinerande och samordnande funktion för att kunna trygga de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet.

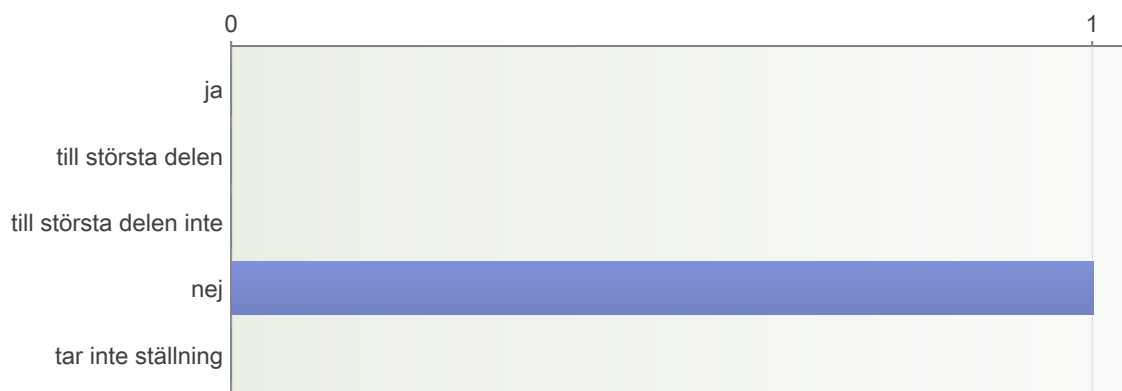
I och med att påverkansorganen för minoritetsspråk, vars uppgift ska vara att ge råd om vilka behov den svenskspråkiga befolkningen i respektive landskap har, inte har reell beslutandemakt utan mer fungerar som rådgivande organ ser vi en stor risk att situationen för den svenskspråkiga befolkningen försämras avsevärt.

Valfrihetsförslaget innehåller inte sådana strukturella lösningar som i praktiken tryggar den svenskspråkiga

servicen. Övervakningssystemet i förhållande till språkliga rättigheter är oroväckande, speciellt med tanke på att det ska finnas sådana landskap i Finland som endast innehåller en svensk- eller tvåspråkig kommun. Vi betonar att landskapet ska övervaka att de språkliga rättigheterna fullföljs genom hela servicekedjan och agera snabbt om missförhållanden uppdagas. Som ett exempel kan nämnas de svenskspråkiga psykiatriska tjänster som för närvarande är splittrade i hela landet med mycket varierande praxis.

9. 4. Om kunden har omfattande servicebehov, ger reformen kunden möjlighet att få tjänster som är samordnade i enlighet med kundens behov?

Vastaajien määrä: 1

10. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Valfriheten kan förverkligas endast med den förutsättningen att marknaden är tillräckligt bred, det vill säga att det finns valmöjligheter i systemet. Speciellt med tanke på de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna är det oroväckande om endast stora aktörer har kapacitet att vara med på marknaden. Det allmänna måste skapa sådana strukturer som möjliggör för små- och medelstora aktörer att vara med på marknaden och konkurrera med större aktörer som har kapacitet att producera sina tjänster nästan som en monopolaktör. För att kunna upprätthålla och utveckla de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna måste det finnas valmöjligheter också på svenska.

Grundlagen bygger på tanken att alla ska behandlas lika och även de språkliga rättigheterna baserar sig på denna tanke. Det talade och det skrivna språket, liksom övriga sätt att kommunicera, är centrala för förverkligandet av kunders möjligheter att påverka sina ärenden och att överhuvudtaget få service. Kommunikationens roll accentueras särskilt för vissa grupper av personer med funktionsnedsättning. För att personer som har svårigheter med talförmågan ska kunna få service på det sätt som de har rätt till förutsätts det att personalen har specialkompetens, exempelvis i form av färdigheter i alternativ och kompletterande kommunikation.

Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödjandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

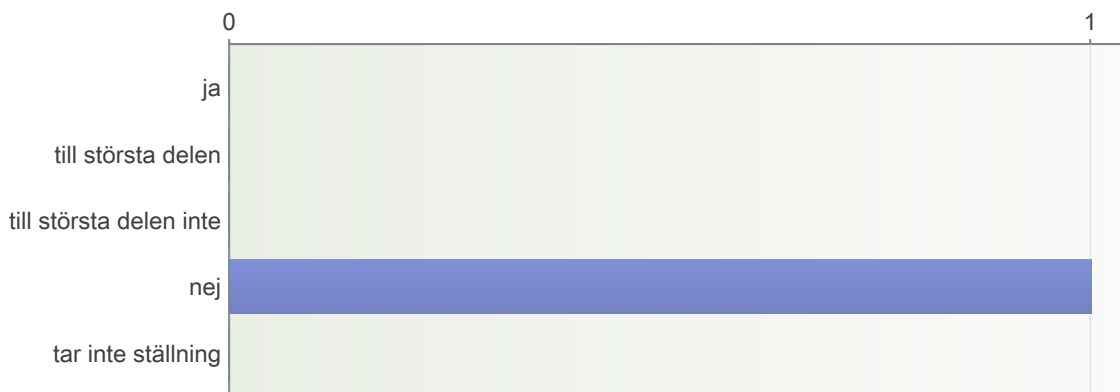
Även om social- och hälsovårdssektorn ska utvecklas så att det ska finnas valfrihet i form av flera serviceproducenter, har det allmänna fortfarande skyldighet att ansvara för att systemet är fungerande och för

att de grundläggande fri- och rättigheterna tryggas. Jämlikheten och de språkliga rättigheterna måste förverkligas också i praktiken. Valfriheten ska förverkligas på ett jämlikt sätt, vilket betyder att den svenskspråkiga befolkningen måste ha konkreta möjligheter att få service på sitt eget språk på det sätt som avses i språklagen (423/2003).

Valfrihetsförslaget innehåller inte sådana strukturella lösningar som i praktiken tryggar den svenskspråkiga servicen. Övervakningssystemet i förhållande till språkliga rättigheter är oroväckande, speciellt med tanke på att det ska finnas sådana landskap i Finland som endast innehåller en svensk- eller tvåspråkig kommun. Vi betonar att landskapet ska övervaka att de språkliga rättigheterna fullföljs genom hela servicekedjan och agera snabbt om missförhållanden uppdragas. Som ett exempel kan nämnas de svenskspråkiga psykiatriska tjänster som för närvarande är splittrade i hela landet med mycket varierande praxis.

11. 5. Ger reformen tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro?

Vastaajien määrä: 1

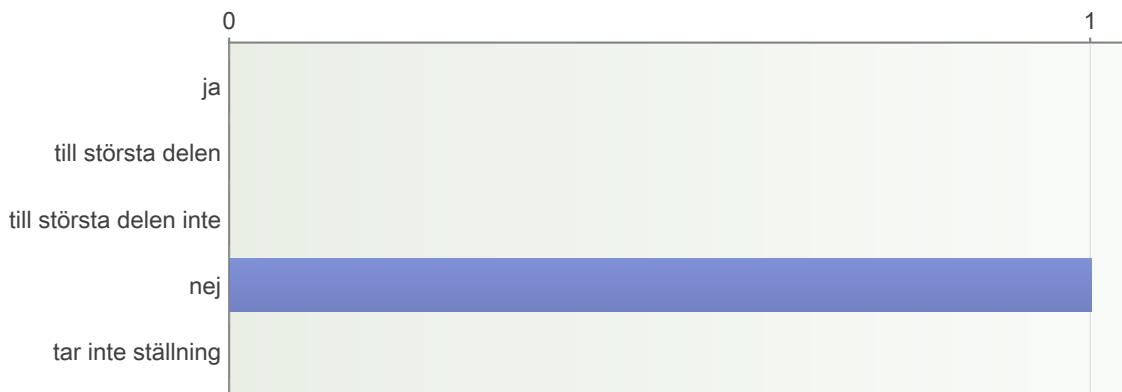
12. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Enligt flera konsekvensbedömningar ska reformen öka kostnader i stället för att sänka dem.

13. 6. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i lagförslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i lagförslaget?

Vastaajien määrä: 1

14. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Grundlagen bygger på tanken att alla ska behandlas lika och även de språkliga rättigheterna baserar sig på denna tanke. Det talade och det skrivna språket, liksom övriga sätt att kommunicera, är centrala för förverkligandet av kunders möjligheter att påverka sina ärenden och att överhuvudtaget få service. Kommunikationens roll accentueras särskilt för vissa grupper av personer med funktionsnedsättning. För att personer som har svårigheter med talförmågan ska kunna få service på det sätt som de har rätt till förutsätts det att personalen har specialkompetens, exempelvis i form av färdigheter i alternativ och kompletterande kommunikation.

Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödjandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

Valfriheten inom social- och hälsovården kan uppnås endast om alla medborgare har konkreta möjligheter att få social- och hälsovårdstjänster utan att bli diskriminerade. Det finns ingen valfrihet för svenskspråkiga personer om de inte kan välja mellan tjänster på lika grunder jämfört med resten av befolkningen.

15. 7. Främjar reformen ändringen av verksamhetssätt och ibruktagandet av nya serviceinnovationer som förbereder för framtidens utmaningar?

Vastaajien määrä: 1

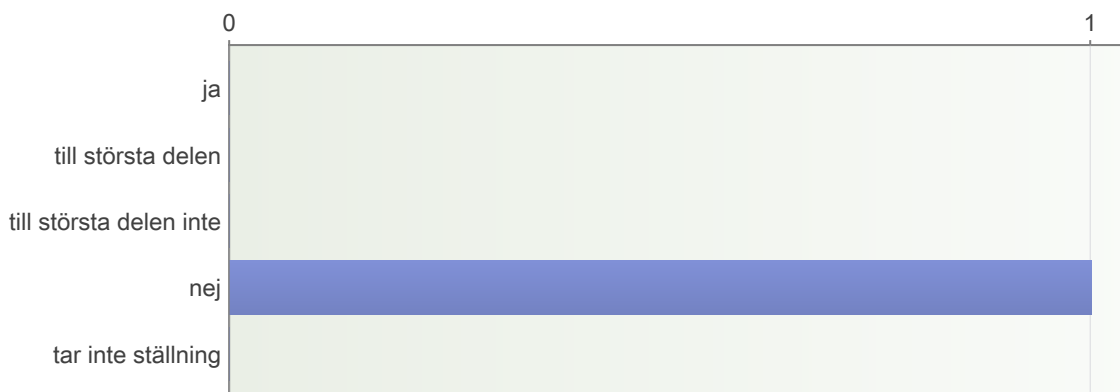

16. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

17. 8. I 3 kap. i utkastet till lag om valfrihet inom social- och hälsovården föreslås bestämmelser om vilka social- och hälso-tjänster som klienten direkt ska kunna välja. 8a. Är bestämmelserna om direktvalstjänster tillräckligt tydliga till den del det är fråga om vilka tjänster som hör till dem som omfattas av valfrihet och som ska bolagiseras och vilka som ska produceras av landskapets affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

18. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder på vilka landskapen bestämmer de tjänster på primärnivå och på utvidgad primärnivå som produceras vid social- och hälsocentralerna?

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

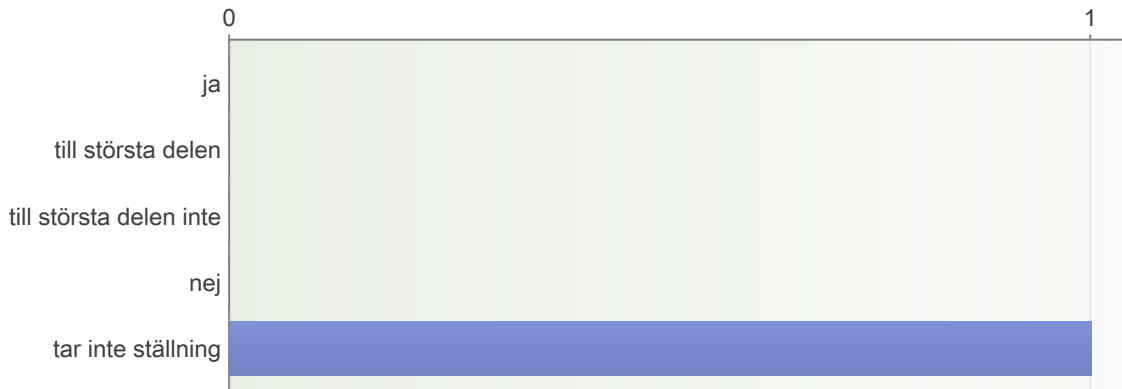
19. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

20. 8b. Säkerställer systemet med betalsedel tillräckliga styr- och påverkansmöjligheter för landskapet med tanke på organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

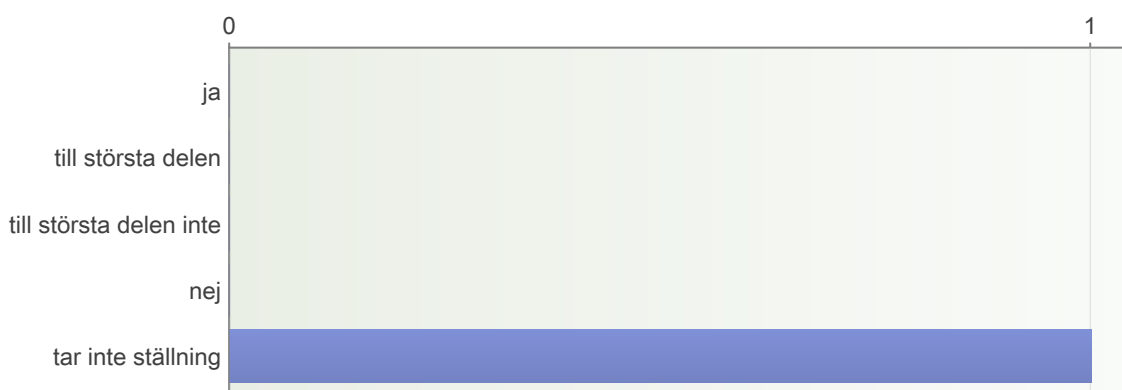

21. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

22. 8c. Är social- och hälsocentralens rättigheter och skyldigheter föreskrivna på ett ändamålsenligt sätt i systemet med betalsedel?

Vastaajien määrä: 1

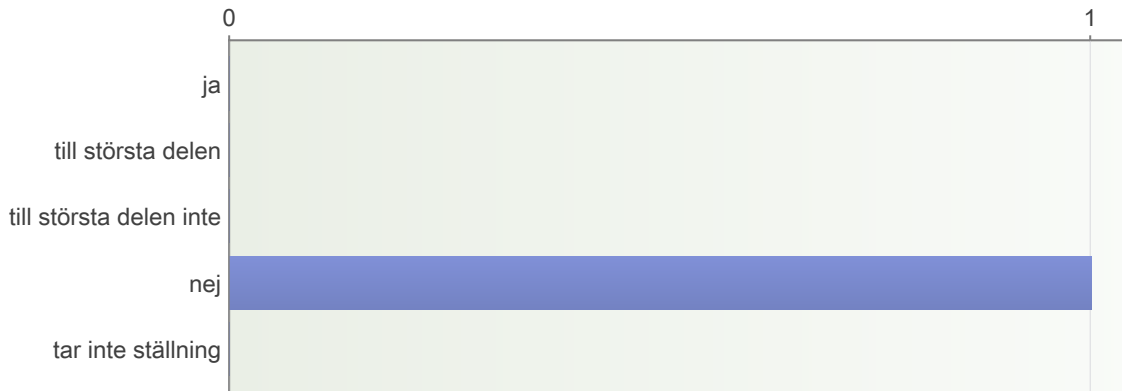

23. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

24. 8d. Ger systemet med betalsedel kunden tillräckliga möjligheter att påverka tillhandahållandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

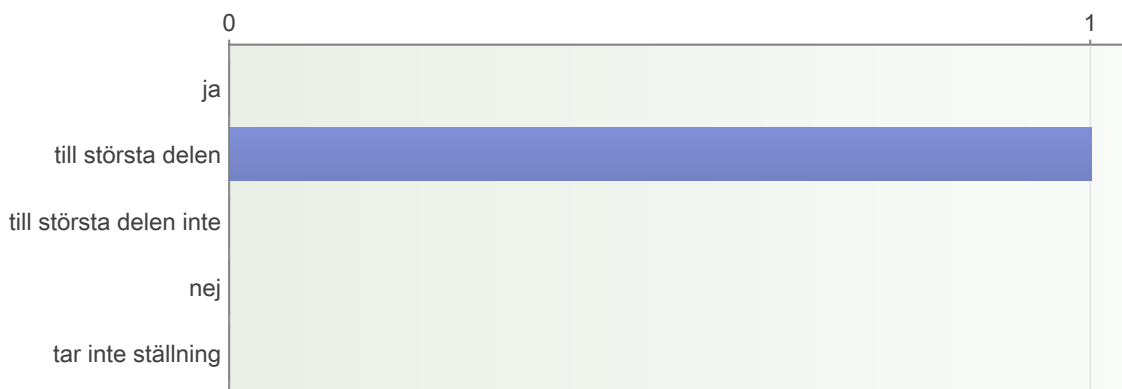
25. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

26. 9. I 4 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om kundens möjligheter att välja landskapets affärsverk och dess verksamhetsställe. Ger bestämmelserna med tanke på målen med reformen kunden ändamålsenliga möjligheter att välja tjänsteproducent?

Vastaajien määrä: 1

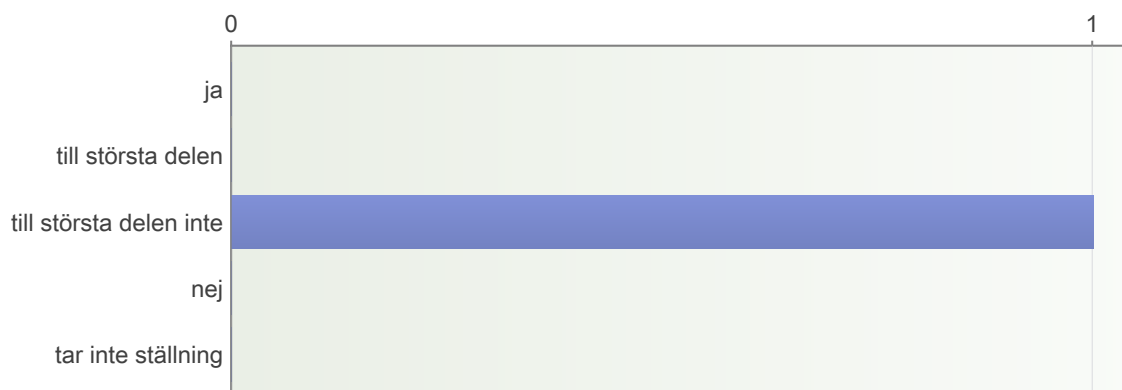
27. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

28. 10. I 5 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av kundsedel för att öka kundens valfrihet. 10a. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på kundens ställning och rättigheter?

Vastaajien määrä: 1

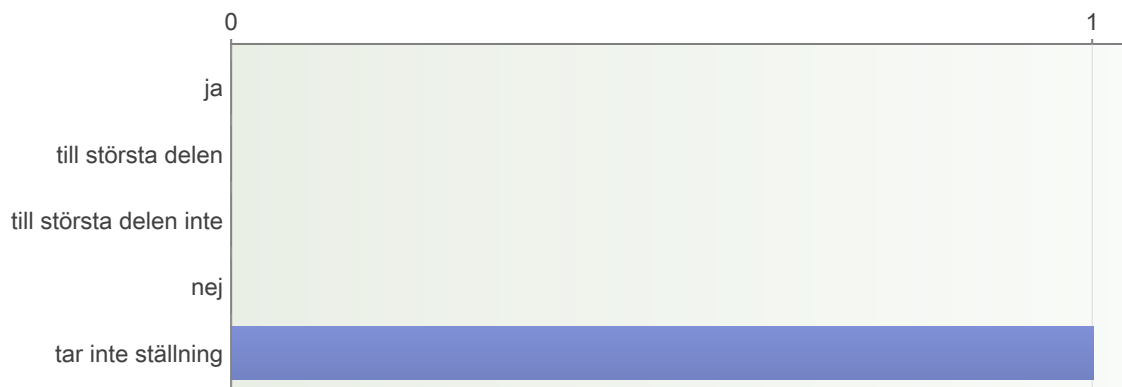
29. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

30. 10b. Säkerställer systemet med kundsedel tillräckliga styr- och påverkansmöjligheter för landskapet med tanke på organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

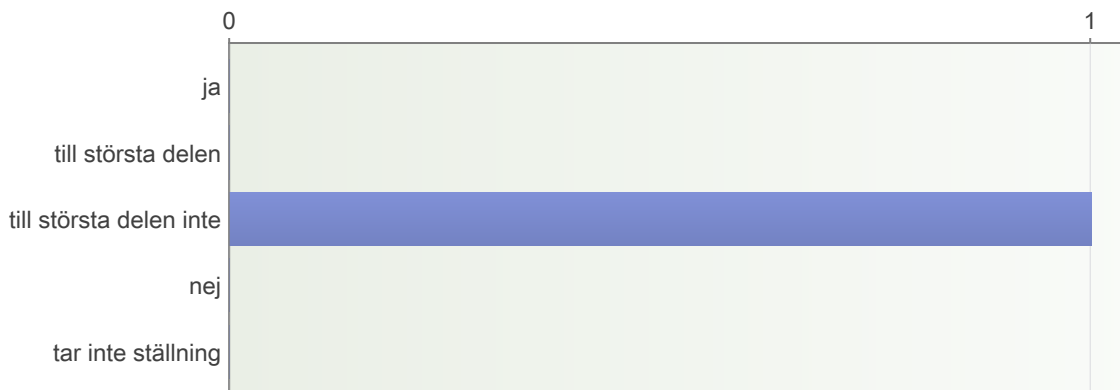

31. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

32. 10c. Är de begränsningar som gäller ibruktagandet av systemet med kundsedel och landskapets beslutsfattande tillräckliga och tryggar de genomförandet av kundens valfrihet?

Vastaajien määrä: 1

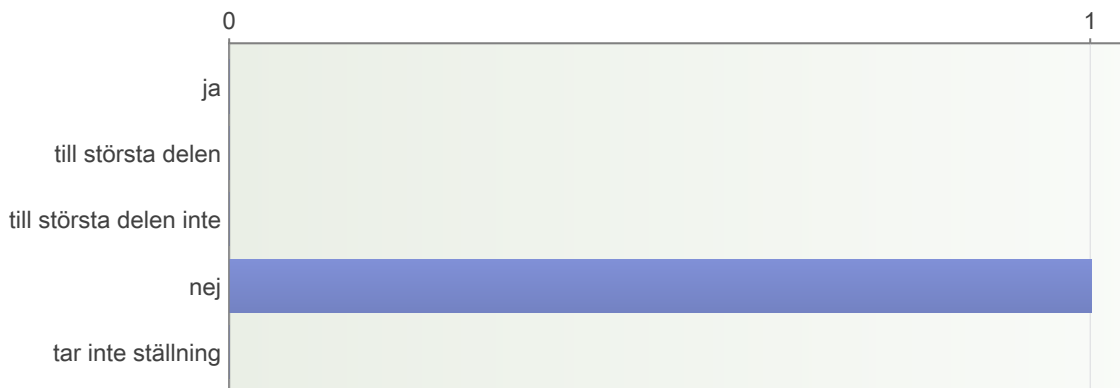
33. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

34. 11. I 6 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av en personlig budget för att öka kundens valfrihet. Ger bestämmelserna kunden möjlighet att påverka tillhandahållandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

35. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

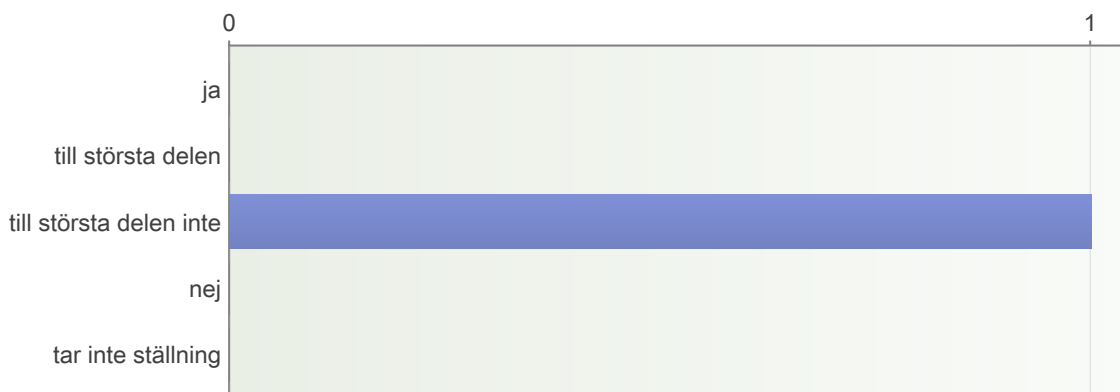
- Ett konkret exempel på den problematiska tidtabellen är den personliga budgetering som planerats som ett alternativ för de som har ständiga, varaktiga och nödvändiga behov av social- och hälsovårdstjänster. För tillfället verkar modellen inte innehålla sådana aspekter som själva begreppet, personlig budget, skulle enligt vissa tidigare planer betyda.

Personlig budget kan i bästa fall vara ett nyttigt verktyg för att garantera service och självbestämmanderätt i klienters egna ärenden. I värsta fall kan den personliga budgeteringen orsaka allvarliga luckor i kunders servicekedjor och rättskydd överhuvudtaget.

Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödjandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

36. 12. I och med valfrihetslagstiftningen föreslås det att det till patientlagen och socialvårdens klientlag fogas ett nytt kapitel om assistans vid beslutsfattande (assisterat beslutsfattande). I valfrihetslagstiftningen ingår olika valmöjligheter för patienter och klienter, (bland annat direktvalstjänster, betalsedel, kundsedel och personlig budget). Kunderna kan behöva stöd när de gör val i dessa olika valsituationer. Är de bestämmelser som gäller assisterat beslutsfattande ändamålsenliga?

Vastaajien määrä: 1

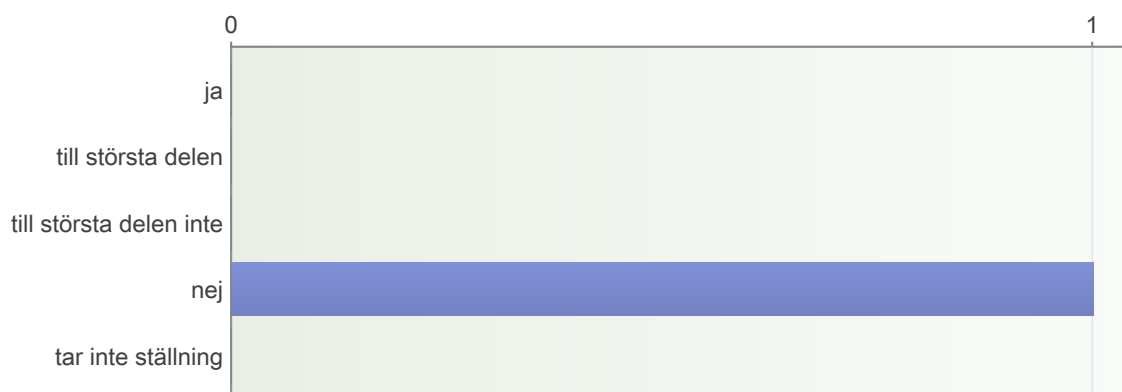
37. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödjandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

38. 13. I 7 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om förfaranden för godkännande av och avtal med tjänsteproducenterna. 13a. Är bestämmelserna om förfarandena för godkännande ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

39. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser det motiverat att föreslå att lagförslaget utvecklas så att det lyfts fram de konkreta åtgärder med hjälp av vilka de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna kan tryggas. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna betyder att kunderna kan få tjänster på sitt eget språk och utnyttja sin valfrihet.

Lagens 30 § berör å ena sidan producenters skyldighet att producera tjänster på svenska i en tvåspråkig kommun och å andra sidan ett undantagstillstånd till en producent att inte producera svenskspråkiga tjänster i en tvåspråkig kommun.

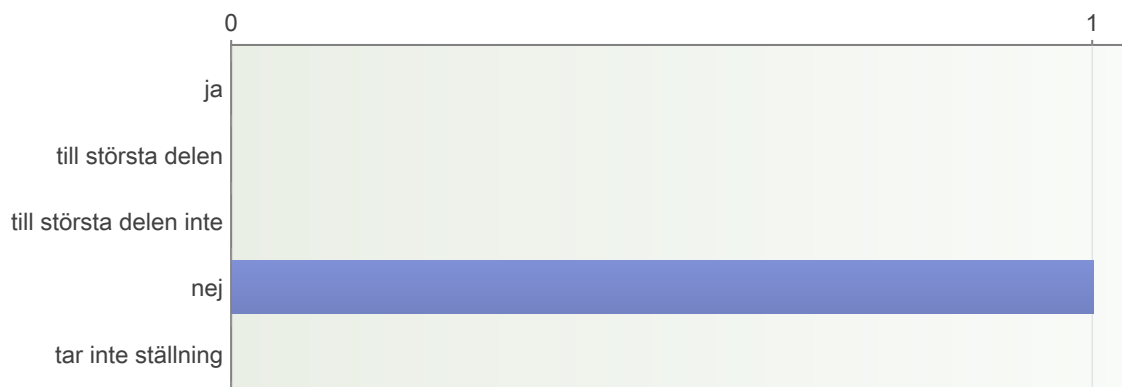
Det första momentet bör omformuleras på det sättet att en producent ska regelbundet upprätta en utredning om tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i en tvåspråkig kommun.

Det andra momentet bör omformuleras på det sättet att en producent ska upprätta en utredning om att hur enskilda personers språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken ifall producenten ansöker om och/eller beviljas ett undantagstillstånd till att inte producera svenskspråkiga tjänster i en tvåspråkig kommun.

Dessutom föreslår vi att lagen skulle innehålla villkor för utredningen, och utredningen skulle utfärdas regelbundet eller på ett annat ändamålsenligt sätt.

40. 13b. Är bestämmelserna om avtalsförfarandena ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

41. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser det motiverat att föreslå att lagförslaget utvecklas så att det lyfts fram de konkreta åtgärder med hjälp av vilka de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna kan tryggas. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna betyder att kunderna kan få tjänster på sitt eget språk och utnyttja sin valfrihet.

Lagens 36 § innehåller vissa villkor för avtalet mellan landskapet och producenten. Vi anser att den sjunde punkten i avtalet bör vara att om tjänsterna produceras på finska och svenska eller enbart på ett av dessa språk. Denna punkt är nödvändig för att kunna trygga svenskspråkiga tjänster i praktiken.

42. 14. I 8 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om tjänsteproduktionen och producenternas förpliktelser. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

43. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

44. 15. I 9 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om de ersättningar som ska betalas till tjänsteproducenterna. 15a. Är andelen för den fasta avgiften för direktvaltjänsterna och kriterierna för fastställande av avgiften tillräckliga för att trygga tillräcklig finansiering av tjänsterna?

Vastaajien määrä: 1

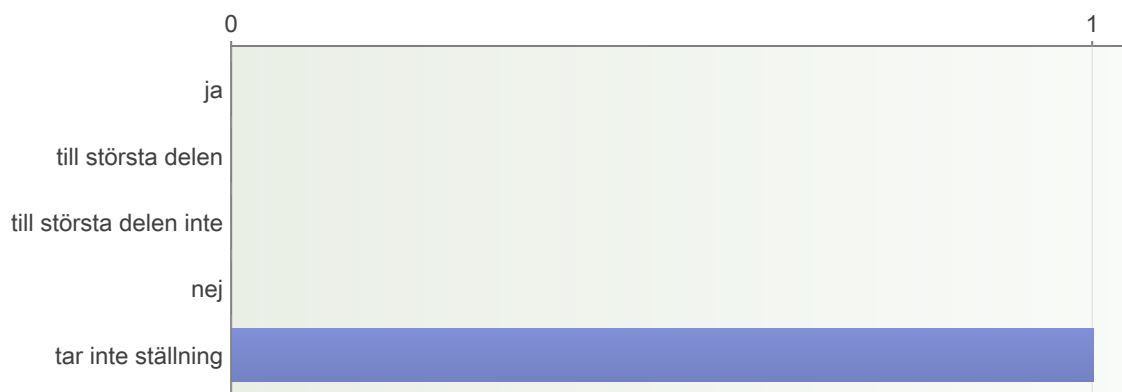

45. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

46. 15b. Är bestämmelserna om de övriga ersättningarna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

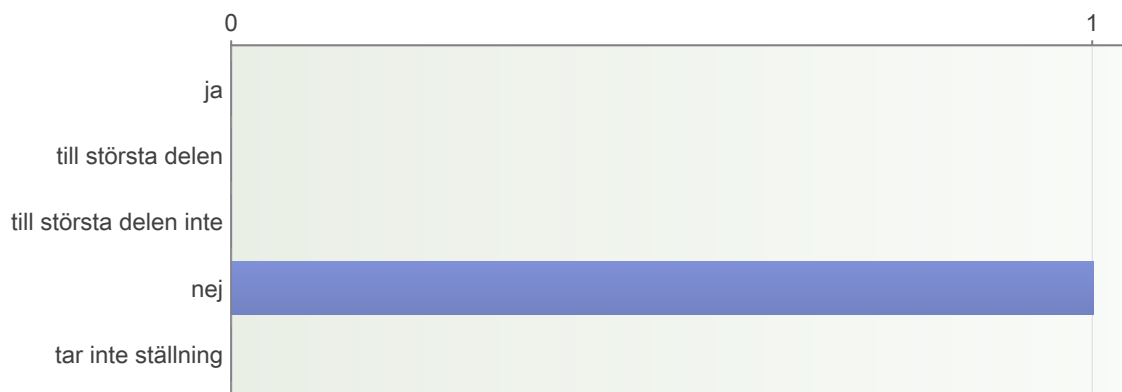

47. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

48. 16. I 11 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. Är övergångsbestämmelserna enligt 71 § ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

49. Fritt formulerade kommentarer.

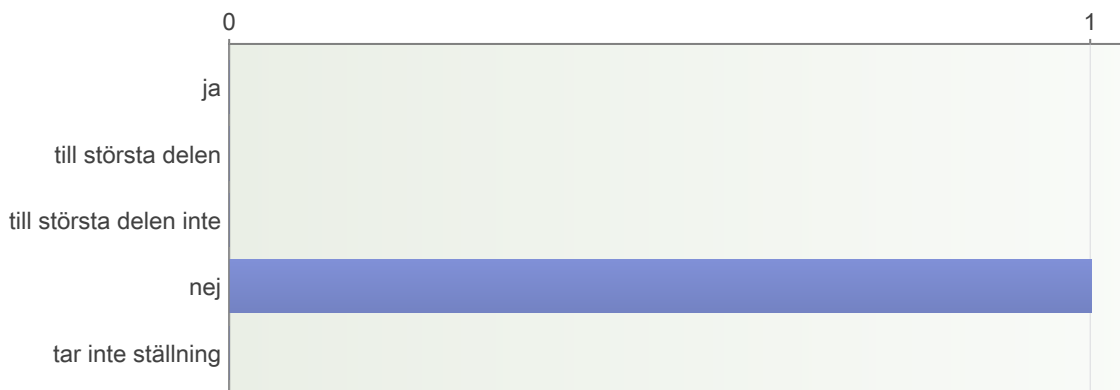
Vastaajien määrä: 1

- Inom social- och hälsovården måste god service, vård och jämlikhet tryggas på ett kostnadseffektivt sätt. Den egentliga frågan med tanke på valfrihetsreformen är att på vilket sätt valfrihetsreformen ska förverkligas. Med tanke på den tidtabell och det material som finns tillgängligt kan det konstateras att det vore ett stort misstag att föra reformen vidare utan att reservera mera tid för beredningen och den slutliga lagtexten samt systemet överhuvudtaget.

Ett konkret exempel på den problematiska tidtabellen är den personliga budgetering som planerats som ett alternativ för de som har ständiga, varaktiga och nödvändiga behov av social- och hälsovårdstjänster. För tillfället verkar modellen inte innehålla sådana aspekter som själva begreppet, personlig budget, skulle enligt vissa tidigare planer betyda. Personlig budget kan i bästa fall vara ett nyttigt verktyg för att garantera service och självbestämmanderätt i klienters egna ärenden. I värsta fall kan den personliga budgeteringen orsaka allvarliga luckor i kunders servicekedjor och rättskydd överhuvudtaget.

50. 17. Ger lagförslaget landskapen tillräckliga förutsättningar att uppfylla organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

51. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

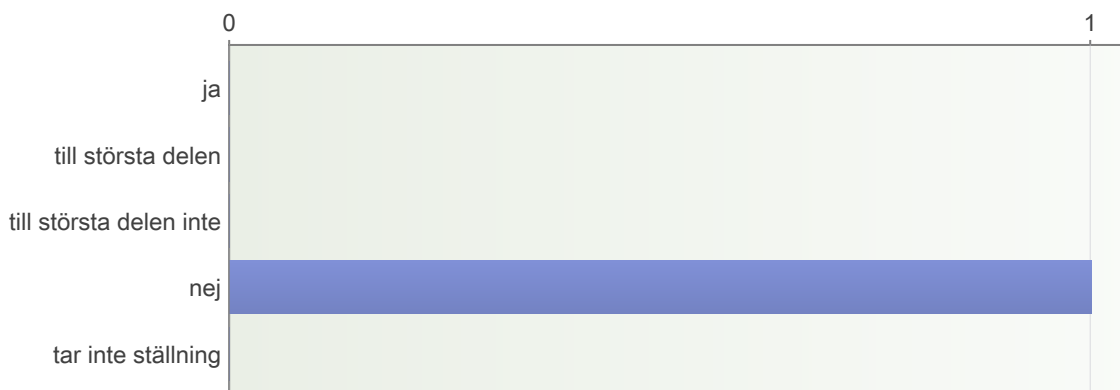
- Det verkar vara så att alltmer ansvar läggs på klienter själva. Det allmänna ska trygga stödandet i valsituationer och därigenom deltagandet i beslutsfattande. Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar förpliktar Finland att använda sig av stöd i att fatta beslut.

Även om social- och hälsovårdssektorn ska utvecklas så att det ska finnas valfrihet i form av flera serviceproducenter, har det allmänna fortfarande skyldighet att ansvara för att systemet är fungerande och för att de grundläggande fri- och rättigheterna tryggas. Jämlikheten och de språkliga rättigheterna måste förverkligas också i praktiken. Valfriheten ska förverkligas på ett jämlikt sätt, vilket betyder att den svenskspråkiga befolkningen måste ha konkreta möjligheter att få service på sitt eget språk på det sätt som avses i språklagen (423/2003).

Valfrihetsförslaget innehåller inte sådana strukturella lösningar som i praktiken tryggar den svenskspråkiga servicen. Övervakningssystemet i förhållande till språkliga rättigheter är oroväckande, speciellt med tanke på att det ska finnas sådana landskap i Finland som endast innehåller en svensk- eller tvåspråkig kommun. Vi betonar att landskapet ska övervaka att de språkliga rättigheterna fullföljs genom hela servicekedjan och agera snabbt om missförhållanden uppdagas. Som ett exempel kan nämnas de svenskspråkiga psykiatriska tjänster som för närvarande är splittrade i hela landet med mycket varierande praxis.

52. 18. Ger lagförslaget tillräckliga förutsättningar för skapande av en marknad för social- och hälso-tjänster?

Vastaajien määrä: 1

53. Fritt formulerade kommentarer.

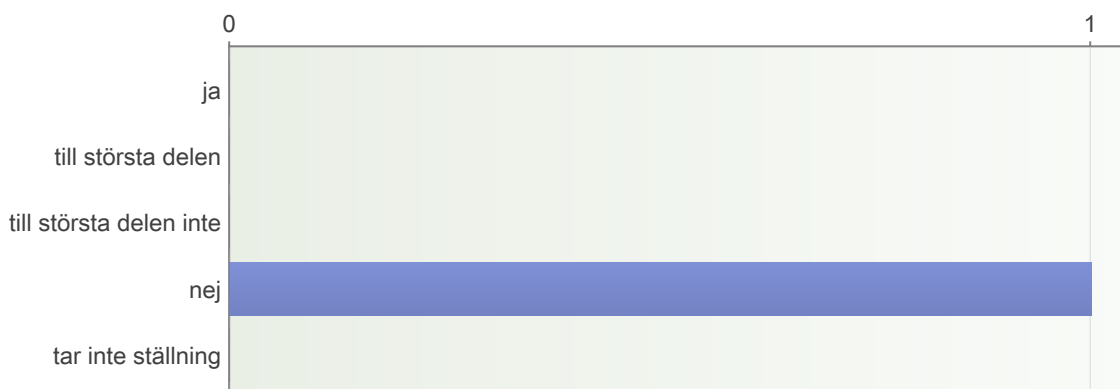
Vastaajien määrä: 1

- Valfriheten kan förverkligas endast med den förutsättningen att marknaden är tillräckligt bred, det vill säga att det finns valmöjligheter i systemet. Speciellt med tanke på de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna är det oroväckande om endast stora aktörer har kapacitet att vara med på marknaden. Det allmänna måste skapa sådana strukturer som möjliggör för små- och medelstora aktörer att vara med på marknaden och konkurrera med större aktörer som har kapacitet att producera sina tjänster nästan som en monopolaktör.

Exempelvis Folkpensionsanstaltens svenskspråkiga rehabiliteringskurser för synskadade personer ordnade av en liten aktör har inte samma förutsättningar som stora aktörer med tanke på bland annat den så kallade tvångbolagiseringen. För att kunna upprätthålla och utveckla de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna måste det finnas valmöjligheter också på svenska.

54. 18b. Ger lagförslaget de små aktörerna tillräckliga förutsättningar för verksamhet på marknaden för social- och hälso-tjänster?

Vastaajien määrä: 1

55. Om inte, hur borde lagförslaget ändras?

Vastaajien määrä: 1

- Valfriheten kan förverkligas endast med den förutsättningen att marknaden är tillräckligt bred, det vill säga att det finns valmöjligheter i systemet. Speciellt med tanke på de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna är det oroväckande om endast stora aktörer har kapacitet att vara med på marknaden. Det allmänna måste skapa sådana strukturer som möjliggör för små- och medelstora aktörer att vara med på marknaden och konkurrera med större aktörer som har kapacitet att producera sina tjänster nästan som en monopolaktör.

Exempelvis Folkpensionsanstaltens svenskspråkiga rehabiliteringskurser för synskadade personer ordnade av en liten aktör har inte samma förutsättningar som stora aktörer med tanke på bland annat den så kallade tvångsbolagiseringen. För att kunna upprätthålla och utveckla de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna måste det finnas valmöjligheter också på svenska.

56. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

57. 19. Hur inverkar kundens ökade möjligheter att välja tjänsteproducent och därigenom påverka sina tjänster på den vård kunden får?

Ei vastauksia.

58. 20. Är lagen ändamålsenlig med tanke på tandvård?

Vastaajien määrä: 1

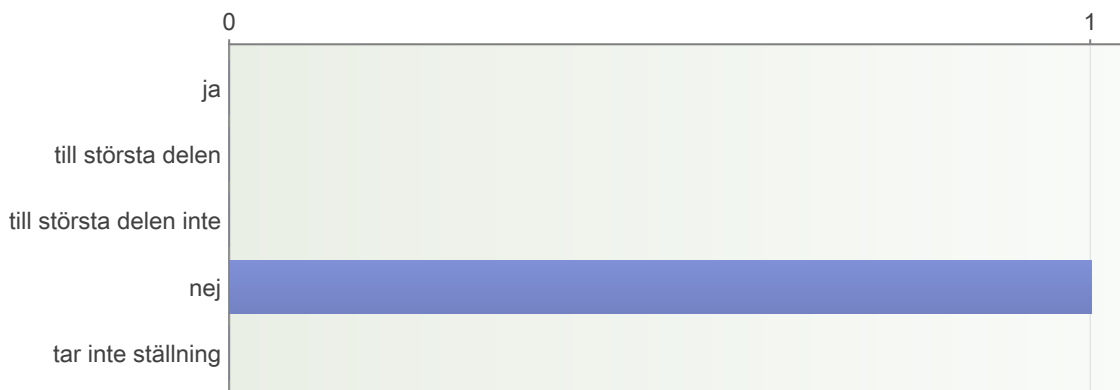

59. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

60. 21. Anser ni att bedömningen av reformens konsekvenser är korrekt och tillräcklig?

Vastaajien määrä: 1

61. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se Handikappforums utlåtande.

62. 22. Hur bedömer ni att reformen påverkar er bakgrundsorganisations eller era medlemsorganisationers ställning?

Vastaajien määrä: 1

- Valfriheten inom social- och hälsovården kan uppnås endast om alla medborgare har konkreta möjligheter att få social- och hälsovårdstjänster utan att bli diskriminerade. Det finns ingen valfrihet för svenskspråkiga personer om de inte kan välja mellan tjänster på lika grunder jämfört med resten av befolkningen.

Valfrihetsförslaget innehåller inte sådana strukturella lösningar som i praktiken tryggar den svenskspråkiga servicen. Övervakningssystemet i förhållande till språkliga rättigheter är oroväckande, speciellt med tanke på att det ska finnas sådana landskap i Finland som endast innehåller en svensk- eller tvåspråkig kommun. Vi betonar att landskapet ska övervaka att de språkliga rättigheterna fullföljs genom hela servicekedjan och agera snabbt om missförhållanden uppdagas. Som ett exempel kan nämnas de svenskspråkiga psykiatriska tjänster som för närvarande är splittrade i hela landet med mycket varierande praxis.

Valfrihetsförslaget är uppbyggt kring en mångproducentsmodell, som är utmanande och som förutsätter att landskapen kan definiera servicehelheter och -kedjor. Svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning är en minoritet inom en minoritet i de stora landskapen (undantag södra Österbotten).

En särskild uppmärksamhet bör fästas vid hur servicehandledningsprocessen och utvecklingen av vårdkedjorna sker för denna del av befolkningen. En koordinerande funktion för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning behövs. Denna funktions arbete skulle också vara till hjälp då producenter ämnar ansöka om undantagstillstånd för att inte arrangera tjänster på svenska i en tvåspråkig kommun. Vi har i våra tidigare utlåtanden föreslagit en koordinerande och samordnande funktion för att kunna trygga de svenskspråkiga

social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet.

I och med att påverkansorganen för minoritetsspråk, vars uppgift ska vara att ge råd om vilka behov den svenskspråkiga befolkningen i respektive landskap har, inte har reell beslutandemakt utan mer fungerar som rådgivande organ ser vi en stor risk att situationen för den svenskspråkiga befolkningen försämras avsevärt.

63. 23. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser att reformen bör granskas ur ett språkligt perspektiv. Det fanns inga direkta frågor gällande språket eller språkliga rättigheter i denna enkät.

En koordinerande funktion för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning behövs. Denna funktions arbete skulle också vara till hjälp då producenter ämnar ansöka om undantagstillstånd för att inte arrangera tjänster på svenska i en tvåspråkig kommun. Vi har i våra tidigare utlåtanden föreslagit en koordinerande och samordnande funktion för att kunna trygga de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet.

64. 24. Specificerade förslag till lagändringar.

Ei vastauksia.